

ઓગષ્ટ- ૨૦૨૧
અંક - ૩૮

સંપાદકીય બોર્ડ

- શ્રી એચ.જી. દવે
- શ્રી એસ.જે. મહેતા
- શ્રી એમ.એમ.ઠક્કર

અનુક્રમણિકા

- ❖ Independent India
- ❖ પપ્પા
- ❖ MAA
- ❖ દુઃખની ખીણ કે સુખનું શિખર પસંદગી આપણી
- ❖ કાચની બોટલમાં મની પ્લાન્ટ
- ❖ ઓનલાઇન શિક્ષણનો મારો અનુભવ
- ❖ મારું શુભન એજ મારો સંદેશ
- ❖ ચાણક્ય - મહાન અર્થશાસ્ત્રી
- ❖ વ્યક્તિત્વના દુશ્મનો
- ❖ ગૌરીવ્રત અને પિજ્ઞાન
- ❖ શાળા ની પ્રવૃત્તિઓ

GSECL

અરુણોદય

ડિઝાઇન:- એમ.એમ.ઠક્કર(મા.શિક્ષક) 6066૫૨૪૦૧

તંત્રી સ્થાનેથી

સર્વે જીએમડીસી , જીએસઈસીએલ કર્મચારી લાઈઓ-બહેનો , શિક્ષકમિત્રો તથા વિદ્યાર્થીઓ સૌને સાદર વંદન “અરૂણોદય” ઓગષ્ટ- ૨૦૨૧ , અંક-૩૮ ને આપ સર્વની સમક્ષ રજુ કરતાં ખૂબ ખૂબ હર્ષની લાગણી અનુભવું છું.

તંત્રી સ્થાનેથી સર્વેને હું આ અરૂણોદય અંકમાં આપ દ્વારા કોઈપણ લેખ આપવામાં આવશે તો તે સ્વીકાર્ય રહેશે. જેથી આજના આ ઓનલાઈન જમાનામાં સુંદર લેખો વાંચવા માટે અને લખવા માટે કર્મચારીઓ તથા તેમના આશ્રિતો પ્રેરિત થશે અને વધુમાં વધુ લેખો આપણે આ અંકમાં સમાવી શકીશું.

તંત્રી

Independent India

Chanchu Rekhaben J.
Secondary teacher Eng.med.

On 15th August 2021 India will complete 74 years of being independent. We attained freedom only from slavery of British but still we are slave of many issues in our country. When we will be free from all these issues we can say in real sense that India is independent . In language of a teacher these issues can be represented as follows.

પપ્પા

NARENDRASINH S. SODHA
ATPS, NANI CHHER

મમ્મી એટલે પપ્પા નથી, એ વાત નાની નથી,
પપ્પા અધૂરા મમ્મી પૂરી, એ વાત સાચી નથી.
આ પપ્પા એટલે ?

પપ્પા એટલે ખાલી એક નામ ?
પપ્પા એટલે ખાલી એક દેખાવ જ ?
પપ્પા એટલે ખાલી એક પદ ?
પપ્પા એટલે ખાલી બાયોડેટામાં
નામની પાછળ લાગતુ અસ્તિત્વ ?

ના .....

પપ્પા એટલે પરમેશ્વરના પુરાણો કરતા પણ વધુ પ્રેક્ટિકલ પ્રેરણાદાયક પુસ્તક...આપણી સૌથી મોટી તકલીફ એ છે કે આપણા માંથી ઘણા પુરાણો વાંચવાની અને સમજવાની વાતો કરે છે પણ ઘરમાં બેઠેલા પપ્પાને નથી વાંચી શકતા...આ પપ્પા નામે પ્રોફાઇલને કેડિટ સાથે બહુ લેવાદેવા નહી.. મા ને ઈશ્વર માની લેનાર સમાજ પપ્પાને પપ્પા જ સમજે..કારણકે આ પપ્પાએ કોઈ દિવસ પોતાની જાતને ઈશ્વરની કેટેગરી માટે નોમીનેટ કર્યો જ નથી.

"ખબરદાર જો આમ કર્યું છે તો...

આવવા દે તારા પપ્પાને..

બધું જ કહી દઈશ" આવા વાક્યો દરેક મા એ ક્યારેક ને ક્યારેક પોતાના બાળકને નાનપણમાં કહ્યાં જ હશે.. અને ન છૂટકે પણ પેલો ઓફિસમાં ફ્રેમીલી માંટે કમાતો બાપ બાળકનો અજાણ્યો દુશ્મન બની જાય છે. અને અજાણતા જ સંતાનો સાથેનું આ છેટું ઘણું લાંબુ ચાલે છે. ઘણા કિસ્સાઓમાં તો બાપની ખરી કિંમત સમજાય છે ત્યા સુધીમાં બાપ ખીલ્લી પર ટાંગેલ ફોટો બની ગયો હોય છે, બાકી પપ્પા તો એવા પરમેશ્વર છે જેને પામવા વ્રત, ઉપવાસ કે અઘરા શ્લોકના ગાન કરવા નથી પડતા... આપણી તકલીફમાં આપણા ખભાને ટેકો દેવા એ જીવતો દેવ હાજરા હજૂર જ હોય,

ઘરની બહાર નીકળતા ખાડો આવે ને પડી જવાય તો "ઓ મા" બોલાય છે પણ અજાણ્યા જ રસ્તો કોસ કરતા ટૂક છેક પાસે આવી જાય ત્યારે તો મહોં માથી "ઓ બાપ રે" જ સરી પડે છે.. જે એ વાતની સાબીતી છે કે નાની નાની તકલીફો માં મા યાદ આવે ... પણ જીવનની અઘરી અને મોટી તકલીફોમાં તો બાપ જ યાદ આવે છે. પપ્પા નામના પરમ મિત્રને ઓળખવાની કળા મોટા ભાગે યુવાનીમાં કેળવાતી જ નથી બાકી એ વાત ખરી કે આ ઉંમરમાં પપ્પા ભણાવા કરતા ગણાવે છે વધુ. કોઈ બાપ પાર્ટ ટાઈમ નોકરી કરતો હશે પણ પિતૃત્વતો ફુલ ટાઈમ જ કરતો હશે.. કારણકે ખેતરમાં હળ ચલાવતો કે પછી ઓફિસમાં ઓવર ટાઈમ કરતો બાપ આખરે તો દિકરા કે દિકરીને સઘળી સવલતો આપવા જ સજ્જ થતો હોય છે, આપણી યુવાનીમાં કરેલી ભૂલોથી ટાયડ થઈ જતો બાપ ચીડાઈ ને પિતૃત્વથી રીટાયડ નથી થઈ જતો.. એને પળે પળ આપણને કશું એટલા માટે શીખવાડવું છે કારણકે જીવનમાં જ્યાં જ્યાં એણે પીછે હટ ભરી છે ત્યાં ત્યાં આપણે ન ભરી દઈએ..

બુદ્ધિનું બજેટ ખોરવ્યા વિના આપણી બાહોશતા અકબંધ રહે તેવા પ્રયત્નો એ સતત કરતો રહે છે.. આ કારણોસર એ મોટા ભાગે કડક વલણ અપનાવે અને એટલેજ એ છાપ્પનની છાતીમાં રહેલું લીસ્સુ માખણ આપણને મોટાભાગે ઓળખાતુ નથી.

આ પપ્પા એટલે ૯ વાગે ટીવી બંધ કરીને જબરજસ્તી ભણવા બેસવાનો ઓર્ડર નહી પણ ભણતરની કિંમત સમજાવતુ એક સુવાક્ય..

આ પપ્પા એટલે રાત્રે જ્યાં સુધી ઘરે ન આવીયે ત્યાં સુધી સતત ચાલતો હિંચકાનો કિચુડ કિચુડ અવાજ આ પપ્પા એટલે મમ્મી કરતાં પણ વધુ વ્હાલની ઉપર પહેરેલું કડકાઈનું મ્હોરુ આ પપ્પા એટલે એકવાર ખાઈ લીધા પછી મમ્મીથી સંતાડીને બીજી વાર અપાતી ચોકલેટ આ પપ્પા એટલે એવી પર્સનાલીટી જે ફેશન ન કરતી હોવા છતાં ય આપણા સ્ટાઈલ આઈકોન બની જાય આ પપ્પા એટલે આપણને કદિ યે પડી ન જવા દેતો સાઈકલની સીટની પાછળથી પકડેલો મજબુત હાથ...

આખરે પપ્પા એટલે પપ્પા...

બસ આમ જુવો તો કશું જ નહી

અને આમ જુવો તો બધું જ...

હજીયે સમય છે..જો પપ્પા નામનું લાગણી નું સરનામું જીવંત બનીને ઘરમાં પોતાની મીઠાશ ફેલાવતું હોય તો આ લેખ પુરો

કરીને એને જઈને એક વાર કોઈજ કારણ વગર ભેટી પડજો....

આદેશ ભગવાન

MAA

All worries gets flutter when MAA is there,

A bond of love and a never ending care,

For in this world, that is quite rare.

MAA when you are there I have nothing to fear.

World says I have grown up...yes its true,

But still while crossing a road someone holds my hand that's you,

And whenever in life I have got screwed,

Your ABC about life has always got me rescued.

I know I have came very far away from you MAA

Your hands are now twisting with age and years of work,

Your hand now needs my gentle touch to rub away the hurt,

But MAA your hands are more beautiful than anything can be,

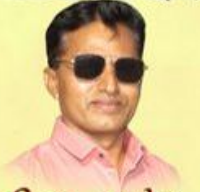
And your hands are the reason that today I am me....

Puneet Singh
Overman,
Umarsar Lignite Project

દુઃખની ખીણ કે સુખનું શિખર પસંદગી આપણી

વી.જી. રાઠોડ
ઉચ્ચ માધ્યમિક શિક્ષક

એક નગરમાં બે ભાઈઓ રહેતા હતા . એક બદમાશ અને દારૂડિયો હતો , તો બીજો નગરનો પ્રતિષ્ઠિત વેપારી હતો . બધા લોકોને એક જ સવાલ થતો કે બન્ને ભાઈઓ એક જ પિતાના સંતાન છે. એક જ ઘરમાં મોટા થયા છે. એક જ શાળામાં ભણ્યા છે અને આમ છતાં બંને વચ્ચે આટલો મોટો તફાવત કેમ છે?. નગરના એક પ્રતિષ્ઠિત સજ્જનને આ તફાવતનું કારણ જાણવાની ઈચ્છા થઈ . આથી એમણે બંને ભાઈઓને રૂબરૂ મળવાનું નક્કી કર્યું. આ સજ્જન પ્રથમ દારૂડીયા ના ઘરે ગયા. પેલો તો દારૂ ઢીંચીને પડ્યો હતો ઘરમાં . સજ્જને તો ઘરે જઈને આડીઅવળી વાતો કરવાના બદલે સીધું જ પૂછી નાખ્યું , તમારી આવી ખરાબ પરિસ્થિતિ માટે કોણ જવાબદાર છે? દારૂડીયાએ કહ્યું મારી આવી પરિસ્થિતિ માટે મારા પિતા જવાબદાર છે. સજ્જને કહ્યું તમે મને સમજાવશો કે તમારી આવી ખરાબ હાલત માટે તમારા પિતા કેમ જવાબદાર છે?.

પોતાનો બળાપો કાઢતા એ બોલ્યો મારા પિતાને પણ દારૂની અને જુગારની આદત હતી કાયમ દારૂ ઢીંચીને આવે અને ઘરમાં ઝઘડા થાય એની અસર મારા પર પડી અને હું પણ મારા બાપ ની જેમ આ દારૂના રવાડે ચડી ગયો .

પેલા સજ્જન હવે ગામના પ્રતિષ્ઠિત વેપારીના ઘરે ગયા અને તેમને પણ આવો જ સવાલ પૂછ્યો . તમારી આવી સારી પરિસ્થિતિ માટે કોણ જવાબદાર છે?. નગરના એ વેપારીએ જવાબ આપ્યો મારી આ સારી પરિસ્થિતિ માટે મારા પિતા જવાબદાર છે.

જવાબ સાંભળી ને સજ્જન ચોંકી ગયા ! એક ભાઈની ખરાબ અને બીજા ભાઈની સારી સ્થિતિ માટે એના પિતા કેવી રીતે જવાબદાર હોઈ શકે?. એણે જ્યારે આ બાબતે સ્પષ્ટતા કરવા કહ્યું ત્યારે વેપારી ભાઈએ કહ્યું મારા પિતાને દારૂ અને જુગારની આદત હતી. મેં મારા પિતાની આ સ્થિતિ જોઈ ત્યારે જ નક્કી કર્યું હતું કે મારે મારા પિતા જેવું જીવન નથી જીવવું. મારે મારા પરિવાર ને તમામ ખુશીઓ આપવી છે જે મારા પિતા એમના પરિવારને નહોતા આપી શકતા અને આજે તમે એનું પરિણામ જોઈ રહ્યા છો.

જીવનની કોઈપણ ઘટનાને કેવી રીતે મૂલવવી તે આપણા હાથની વાત છે. જો નકારાત્મક વિચારવાની ટેવ હશે તો એ આપણને દુઃખોની ઊંડી ખીણ તરફ લઈ જશે અને જો હકારાત્મક રીતે વિચારવાની ટેવ હશે તો એ આપણને સુખના શિખરો તરફ દોરી જશે. ક્યાં જવું છે તે આપણે જ નક્કી કરવાનું છે .

કાચળી બોરલામાં મળી પલાજર

"કાચ"
કાશ્મીરા હિમાંશુ ગૌર

હું તને બહુ પ્રેમ કરું;મનિષા.

એવું હું મનમાં ઘણી વાર વિચારું છું

પણ જ્યારે 10.35ની લોકલ પકડીને અંધેરી થી બોરીવલી પહોંચું છું. ત્યારે

ભુખ અને થાક થી તને કહેવાનું જ ભૂલી જાઉં છું.

લોકલ ની વિન્ડો સીટ પર બેસી તારા વિષે જ કવિતા લખું છું.

પણ ઘરે આવી તારા માથા પર હાથ ફેરવતાં ફેરવતાં તને સંભાળવા નો સમય જ ક્યાં છે.

મને સમજાતું જ નથી કે ક્યા પૈસા પાછળ હું દોટ મુકું છું!

કઈ ખ્યાતિ ને પકડવા હું આટલો હાકૂ છું.

આ મુંબઈ છે અહીં ક્યાં કોઈ કોઈ ને ઓળખે છે?

જે ને હું મારી જિંદગી નો હિસ્સો માની બેઠો છું એ લોકલ ટ્રેન ની રફતાર છે.

B.P, colstroal ,અને suger level થી જોડાઈ ગઈ છે.

હા, મારી માં _

બધા ને કહે તી ફરે છે કે _

મારો દીકરો મુંબઈ વસે છે.

બહુમાળી ઈમારત મા કામ કરે છે. અને બહુ મોટો પગાર પાળે છે

પણ તૂ એ નથી જાણતી માં કે _

અહી ન તો ખુશ થાવા માટે સમય છે કે ન તો રડવા માટે સમય છે.

તૂ ગામડે કેટલી સુખી છે માં.

રૂપિયા તો કમાઈને 'બાપુ' એ લાવતાં હતા.

તૂ મારી આંગળી પકડી ને બપોરે ભાત દેવા ખેતરે જતાં. ત્યારે આપણે દૂર થી જ આવતા જોઈ બાપૂ હળ મૂકી દે'તા.

આપણે સૌ ભેળા મળીને ખાઈ લેતા.

બાપૂ ,જરાક તારાં ખોળામાં માથું ટેકવીને _આટલું જરુર કહેતા "ગગા" તારી બા દાળ બુઉ સારી બનાવે".

આટલા રૂપિયા કમાઈ પણ બાપૂ આપણ ને કેવા સુખી રાખતા "બા".

આજે હું હોસ્પીટલ મા છું.થોડોક આરામ છે.તમને બધા ને યાદ કરું.જરાક બેદરકારી મને હમેશાં તમારાં બધા થી દૂર કરી દેત.

અસુરક્ષા,અસલામતી,બદ્કાર શું છે _

એ ત્યારેજ ખબર પડે જ્યારે મૌત હાથ તાલી પાડી નીકળી જાય .

આહિ મુંબઈ મા હું કાચ ની બોટલ માં મની પ્લાન્ટ જવો થેઈ ગ્યો છું.

જીવું તો છું પણ _

ખબર જ નથી કે મુળ નથી વધતાં કે

પાન નથી વધતાં?

લીલોછમ હું દેખાવ છું પણ મારા માથે નથી જમીન ક નથી આકાશ.

ઓનલાઇન શિક્ષણનો મારો અનુભવ

ડૉ. એન.વી. સોરકીયા
ઉચ્ચ માધ્ય. શિક્ષક

કહેવાય છે કે “ અનુભવ એ શ્રેષ્ઠ શિક્ષક ” છે જે માહિતી ઘણી વખત પુસ્તક માંથી શીખવા ન મળે તે માહિતી જાત અનુભવથી પ્રાપ્ત થતી હોય છે. પરિસ્થિતિ કે સંજોગો માણસને ઘડે છે.

હાલનો સમય જે મહામારી નો છે તેવા સમયે શિક્ષણ , વ્યાપાર – ઉદ્યોગ , અર્થતંત્ર અને ખાસ કરીને સામાજિક જીવન ઉપર તેનો ઘેરા પ્રત્યાઘાતો વર્તાઈ રહ્યા છે. સમગ્ર અર્થવ્યવસ્થા , સમાજવ્યવસ્થા જાણે વેર વિખેર થઈ ગઈ છે.

વાત કરવી છે ઓનલાઇન શિક્ષણ દ્વારા મળેલા જાત અનુભવની . કોરોનાની બીજી લહેર ચાલુ થઈ તે પહેલાં એવું લાગતું હતું કે જેવી મહામારી ની અસર ઓછી થશે કે તરત જ શાળાઓમાં ઓફલાઇન શિક્ષણ શરૂ થઈ જશે. પરંતુ એમ ક્યાં આ મહારોગ જવાનું નામ લે તેવો છે.

શ્રી એસ.કે.વી. વિદ્યાલયમાં મેં જ્યારે તા. ૦૩/૦૭/૨૦૨૧ થી ધોરણ – ૧૨ માં ઓનલાઇન શિક્ષણ Zoom App. પર આપવાનું ચાલુ કર્યું ત્યારે શરૂઆત એટલી સરળ ન હતી. કારણ એક તો મારો ઓનલાઇન નો આ પ્રથમ અનુભવ. વળી, કવરેજ અને નેટવર્કના પ્રશ્નો તો ખરા જ . શરૂઆતના એક – બે દિવસ તો જાણે માનસિક થાક લાગી ગયો. વિજ્ઞાન સાધનની મદદથી ભણાવવામાં આપણે પણ ઘણી વખત યંત્રવત બની જતા હોઈએ છીએ.

સામે પક્ષે વિદ્યાર્થીઓને નેટવર્ક ના અભાવે આપણો અવાજ સ્પષ્ટ સંભળાય નહિ , ભણાવવાની એક્સ્ટ્રાતા જળવાય નહિ એટલે વિદ્યાર્થીઓ ફરિયાદ કરેકે મજા નથી આવતી . ઉપરાંત કેટલાયે દિવસ પછી વિદ્યાર્થીઓએ ભણવાનું ચાલુ કર્યું એટલે એમ ક્યાં જલ્દી તેઓની આજસ ઊડવાની હતી.

ઓનલાઇન શિક્ષણ વખતે મેં એ પણ અનુભવ્યું કે જે રીતે વર્ગખંડમાં શિક્ષકના હાવભાવ , Eye contact થી ભણે છે તેવો સંતોષ તેમના પક્ષે ન હતો. ઉપરાંત બધા વિદ્યાર્થીઓ રસ સાથે ભણે છે તેવું આપણે કેમ માની શકીએ ?

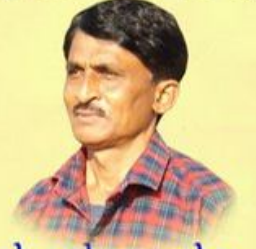
શિક્ષણ જીવંત પ્રક્રિયા છે. શિક્ષકના સાંનિધ્યમાં વિદ્યાર્થી જે પ્રાપ્ત કરે છે તે વિદ્યાર્થી માટે અમૂલ્ય ભાથું છે. જે વિદ્યાર્થીને ખરેખરે ભણવું જ છે તેમના માટે ધર કરતાં શાળા વધુ વહાલી લાગે છે. સાથો સાથ આપણે જે વિસ્તારમાં રહીએ છીએ તે વિસ્તારના બધા વિદ્યાર્થીઓ સધર પણ નથી. એટલે તેમના માટે વધારાના કોઈ ખર્ચા પરવડે તેમ નથી. શાળામાં મળતું નિ:શુલ્ક શિક્ષણ તેમના માટે આશીર્વાદરૂપ છે.

છતાં એમ કહી શકાય કે “સમય વર્તે સાવધાન” . જેવો સમય તે પ્રમાણે ચાલવું પડે. “નહિ મામા કરતાં કાણો મામો સારો.” એ રીતે શાળાઓ જ્યારે બંધ હતી ત્યારે ઓનલાઇન શિક્ષણ જેમણે મેળવ્યું છે તેમને ફાયદો પણ થયો છે. ટેકનિકલ યુગમાં ટ્રેઈન્ડ થવું વધારે જરૂરી છે. એમ ઓનલાઇન શિક્ષણથી વિષય વસ્તુને લગતી બહોળી માહિતી વિદ્યાર્થીઓને જરૂર મળતી હોય છે. પણ મને જે મજા હાલમાં ઓફલાઇન શિક્ષણથી આવે છે તે ઓનલાઇનમાં આવતી ન હતી. કારણ વિદ્યાર્થીઓ જ શિક્ષકની સાચી મૂડી છે. તેમને દૂર કરતાં શિક્ષકના સાંનિધ્યમાં શિક્ષણ મળે તે વધુ વ્યાજબી લાગે છે.

વધુ વાતો ફરી ક્યારેક શેઅર કરીશ.

મારું જીવન એજ મારો સંદેશ

એસ. એસ. ભગોરા
માધ્યમિક શિક્ષક

વાચક મિત્રો,

સૌને નમસ્કાર , આઝાદીના ૭૫માં વર્ષના પર્વ ના શુભ અવસરે દેશની આજીવન સેવા કરવામાં અને ભારતમાતાને વિદેશી સત્તાની ગુલામી માંથી મુક્ત કરવા જેમણે પોતાની આખી જિંદગી ન્યોછાવર કરી હતી તેવા તમામ દેશભક્તો , સ્વતંત્ર્યવીરો તથા દેશભક્ત મહાત્મા ગાંધીજીને કોટી કોટી વંદન.....

ગાંધીબાપુનું જીવનતો એક યજ્ઞ સમુ હતુ. વિદ્યાર્થી અવસ્થામાં નાની વયે અજાણપણે થઈ ગયેલી કેટલીક સહજ ભૂલો છતાં ભૂલોની જાહેરમાં કબૂલાત કરી તેને સુધારવા મથતા આ મહામાનવે પોતાની જીવનની સોનેરી અને પ્રેરક સંદેશની બાયોગ્રાફી 'સત્યના પ્રયોગે' અથવા 'આત્મ કથા' નામે પ્રસિધ્ધ કરી. આજે વિશ્વનુ આ અમૂલ્ય નજરાણું વિશ્વની અનેક ભાષાઓ માં અનુવાદિત થઈ લાખો આવૃત્તિઓ ધરાવે છે. આ પુસ્તક વિદ્યાર્થી અને શિક્ષક - દરેક વાલીઓએ અચૂક વાંચવું જોઈએ.

ગાંધીજીનું વ્યક્તિત્વ અત્યંત ગતિશીલ , મોહ વગરનું અને નિર્મળ હતું. ખુલ્લા મનના સત્ય શોધકને છાજે એવી નમ્રતા સાથે વિનોદવૃત્તિ પણ તેમના સ્વભાવમાં જોવા મળે છે. તેમનું જીવન સાદગી , સંયમ , ચોકસાઈ , ચીવટ , સ્વચ્છતા , નિયમિતતાથી શોભતુ હતું.

' મારું જીવન એજ મારો સંદેશ છે ' એવું તેઓ કહેતા હતા. દક્ષિણ આફ્રિકામાં રંગ ભેદની નીતિ સામે સત્યાગ્રહ આદર્યો . ત્યાંના લોકોને થતો અન્યાય દૂર કર્યા . તેમને ભારતમાં સ્ત્રી શિક્ષણ , અસ્પૃશ્યતા નિવારણ , નિરક્ષરતા નિવારણ , કુરિવાજો , દારુબંધી , ગામડાઓનો ઉધ્ધાર , દલીતોધ્ધાર , સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્ય જેવા એ સમયના અનેક પ્રશ્નો સામે ભારે લડત ઉપાડી. જીવન જીવવાની એક નવી જ વ્યવહાર , રીત એમણે આચરી બતાવી . અમદાવાદમાં સાબરમતી અને દેશના અન્ય વિસ્તારોમાં આશ્રમો સ્થાયી દેશ સેવકો તૈયાર કર્યા. તેઓ સ્વદેશી ચીજોના ભારે હિયાયતી હતા. તેમને અનેક વાર જેલવાસ વેઠ્યો . આમરણાંત ઉપવાસો કર્યા. ગરીબોની હાલત નિહાળી પોતાના દેહ પર વણેલું ખાદીનું માત્ર એક કપડું જ આજીવન ધારણ કર્યું . ખાદી , ચરખા દ્વારા સ્વાવલંબી થવાનો સંદેશ આપ્યો. સત્ય અને અહિંસાના માર્ગ પર ચાલીને તેમણે આપણા દેશના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામનું નેતૃત્વ કર્યું હતુ.

- અસ્તુ -

ચાણક્ય - મહાન અર્થશાસ્ત્રી

પી.વી. પ્રજાપતી
ઉચ્ચ.માધ્યમિક શિક્ષક

ભારતીય ભૂમિ તેજસ્વી નરરત્નોની ખાણ છે. એક એક તત્વ માટે જીવન જીવી ને દુનિયાને કંઈક ને કંઈક શ્રેષ્ઠ મૂલ્યો પૂરા પાડ્યા છે. ભારતીય સંસ્કૃતિ દુનિયાની બીજી બધી સંસ્કૃતિ કરતાં ચડિયાતી મનાય છે. મહાપ્રતાપી રાજાઓ , પ્રધાનો,વિદ્વાનો આ ભૂમિ ઉપર પાક્યા છે.

વાત કરવી છે પ્રચંડ મેઘાવી એવા ચાણક્યની . એવું કહેવાય છે કે આજે પણ ચાણક્યની મુત્સદીગીરી ,રાજનીતિ , ચાણક્યના નીતિ સૂત્રો એટલા જ જગવિખ્યાત છે.

ચાણક્ય મહાન અર્થશાસ્ત્રી , રાજકારણી , પોલિટિકલ સાયન્સમાં પારંગત , ન્યાયપ્રેમી , દાર્શનિક વિદ્વાન હતા.તેમણે અર્થશાસ્ત્રનો એક ગ્રંથ લખ્યો છે જેની તોલે આજ સુધી લખાયેલા અર્થશાસ્ત્રનો કોઈ પણ ગ્રંથ આવે નહિ.

ચાણક્ય મહાન શિક્ષક હતા. તેમણે શિક્ષકોનું ગૌરવ વધાર્યું છે.તેમણે શિક્ષક વિશે કહ્યું “ શિક્ષક કભી સાધારણ નહી હોતા, ઉસકી ગોદમેં સર્જન અને વિસર્જન પનપતે હે ”.

એક વખત ચીનથી એક ડેલીગેટ ગ્રુપ પાટલીપુત્ર (પટણા) માં અભ્યાસ કરવા આવ્યું. તેમાં ચીનના મોટા મોટા વિજ્ઞાનીઓ , ઉદ્યોગપતિઓ હતા. તેઓ પાટલીપુત્રમાં એક સપ્તાહ રહ્યા અને આખા પાટલીપુત્રનો અભ્યાસ કર્યો .તમના ઘર ,રીતિ પધ્ધતિ , ભવ્યતા , પટનાના મહાલયો ,રસ્તા, બાગ બગીચા વગેરે જોઈને ડેલિગેટ ગ્રુપ ખુબ જ પ્રભાવિત થઈ ગયું. તેમને થયુંકે આ આખું નગર ભવ્ય અને સુખી છે તો તેનો પ્રધાન અમાત્ય કેવો હશે અને ક્યાં રહેતો હશે ? . તે ગ્રુપે કહ્યું કે અમારે સમ્રાટ ચંદ્રગુપ્તના પ્રધાનને મળવું છે. એક અધિકારી તેઓને પાટલીપુત્ર બહાર ગંગાકિનારે લઈ ગયા તો ત્યાં એક તેજસ્વી વિદ્વાન ઝાડ નીચે આસન પાથરી બેઠા હતા અને બાજુમાં તેની સુદર સ્વચ્છ ઝૂંપડી હતી. સાથે આવનાર અધિકારીએ ડેલિગેટ ગ્રુપને કહ્યું કે જુઓ ત્યાં સામે જે બેઠા છે એ અમારા પ્રધાન છે. ડેલિગેટ ગ્રુપના સભ્યો ચકિત થઈ ગયા . તેમણે પછી ચાણક્ય સાથે એક કલાક સુધી વાર્તાલાપ કર્યો . ચાણક્યના જ્ઞાન અને વર્તનથી તેઓ બહુ પ્રભાવિત થયા હતા. છેવટે ગ્રુપના અધ્યક્ષે ચાણક્યને એક અંતિમ પ્રશ્ન પૂછ્યો : આટલા ભવ્ય અને વિશાળ સામ્રાજ્યના તમે મહા અમાત્ય છો , તેમ છતાં ઝૂંપડીમાં કેમ રહો છો ? ત્યારે ચાણક્યે કહ્યું કે જ્યારે અમાત્યો મહેલમાં રહેવા લાગશે ત્યારે પ્રજાને ઝૂંપડીમાં રહેવાનું થશે. કેટલી માર્મિક વાત ચાણક્ય એ તે ગ્રુપ ના અધ્યક્ષને કહી. આજે વિરુદ્ધ વર્તન જોવા મળે છે. કહેવાતા નેતાઓ આજે મહેલમાં રહે છે અને પ્રજા ઝૂંપડીમાં . ચાણક્યને સમજવા માટે આપણી બુધ્ધિ ટૂંકી પડે.

આવા તેજસ્વી બુધ્ધિ પ્રતિભા ધરાવનાર ચાણક્ય ને શત શત નમન.

વ્યક્તિત્વના દુરમનો

એ.આર.ડોશી
ઉચ્ચ.માધ્ય.શિક્ષક

આપણું ઘડતર આપણા હાથમાં છે. આપણા વ્યક્તિત્વમાં ઘણી બધી ટેવો નકારાત્મક સ્વભાવ તરીકે આપણી સામે આવતી હોય છે. જો વ્યક્તિ આ ટેવો વિશે વિચાર કરી તેમાંથી મુક્ત થવાનો પ્રયત્ન કરે તો તે પોતાના વ્યક્તિત્વને આકર્ષક બનાવી શકે છે. આથી વ્યક્તિએ પોતાની જાતે જ પોતાના વ્યક્તિત્વનું સ્વમૂલ્યાંકન કરવાનું છે. ઘણીબધી ખરાબ ટેવોને સ્વીકારીને તેમાંથી મુક્ત થવાનો ખરા હૃદયથી પ્રયત્ન કરશે તો વ્યક્તિ પોતાના વ્યક્તિત્વને સુંદર બનાવી શકે છે. આવો કેટલાક નકારાત્મક નિર્ણયોને દૂર કરી આપણા વ્યક્તિત્વને નિખારીએ.

1. નિર્ણય કરવામાં અસક્ષમ :-

ઘણીવાર વ્યક્તિ પોતે યોગ્ય નિર્ણય લઈ શકતી નથી, અમુક નિર્ણયો માટે તેને બીજા ઉપર આધાર રાખવો પડે છે. પરંતુ જિંદગીમાં વ્યક્તિ માત્ર બીજાના નિર્ણય ઉપર જ આધાર રાખે તો વ્યક્તિ પરાવલંબી બની જાય છે. અને હંમેશા બીજાના સહારે જીવવું પડે છે. કેટલીક વખત તમારા નિર્ણયો સાચા ન હોય એવું પણ બને, પણ તેમાંથી તમે પરિપક્વ થતા જશો અને એક એવો સમય આવશે જ્યારે તમે તમારા નિર્ણયથી પોતાના વ્યક્તિત્વને ઉત્તમ દિશા તરફ લઈ જઈ શકશો. તમે તમારી નિર્ણયશક્તિને વિકસાવો.

2. આળસુ સ્વભાવ :-

વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વને વિકસાવવામાં આળસ નકારાત્મક ભૂમિકા ભજવે છે વ્યક્તિને અમુક ઘરેડમાં કામ કરવાનું ગમે છે. રૂટિન કાર્ય કરવાથી વ્યક્તિ કંટાળે છે. "આ શું રોજ આનું આ જ" આવો સ્વભાવ વ્યક્તિના જીવનમાં આળસ પેદા કરે છે. પરંતુ વ્યક્તિએ પોતાના કામમાં સર્જનવૃત્તિ અને વિશિષ્ટતા લાવીને એને આનંદમય બનાવવું જોઈએ. નકામી અને વ્યર્થ બાબતોથી વ્યક્તિમાં આળસ આવે છે, અને "આળસ એ જીવતા માણસ ની કબર છે" જે તેના વ્યક્તિત્વને રૂંધે છે.

3. ઉતાવળ :-

કેટલીક વખત વ્યક્તિને તેની ઉતાવળ તેના ઉત્તમ વ્યક્તિત્વને અવરોધે છે. અને આથી જ વ્યક્તિએ અમુક નિર્ણયોમાં અમુક બાબતોમાં ધીરજથી વર્તવાનું રહેશે. ખોટી ઉતાવળ તેને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે. તમે ચપળ હોવા જોઈએ પરંતુ ઉતાવળા નહીં. ઉતાવળથી વાહન ચલાવવામાં અકસ્માતને પણ નોતરી શકો છો. ઉતાવળ જીવનમાં વ્યક્તિત્વને અનડિસિપ્લિન બનાવે છે. ધીરજ ને તમારા વ્યક્તિત્વનો ગુણ બનાવી ઉતાવળથી દૂર રહો.

4. ક્રોધી સ્વભાવ :-

ક્રોધ જ્યારે માનવીનો સ્વભાવ બની જાય છે ત્યારે તેના વ્યક્તિત્વને ખૂબ નુકસાન પહોંચે છે. વ્યક્તિ માનસિક રીતે બેચેન બને છે બ્લડ પ્રેશર, ડાયાબિટીસ, હાર્ટ એટેક જેવી શારીરિક બીમારીઓને નોતરે છે. માનસિક રીતે તો તે નુકસાની વેઠે છે, શારીરિક રીતે પણ તેને નુકસાન સહન કરવું પડે છે. કોઈનો ગુસ્સો કોઈની ઉપર કરવાથી બીજાને પણ નુકસાન પહોંચી શકે છે. ઓફિસનો ગુસ્સો પત્ની કે બાળક ઉપર ન ઉતારી શકાય. તમારું પારિવારિક જીવન અશાંત બને છે. વ્યક્તિગત અને પારિવારિક જીવન ડહોળાય છે. વ્યક્તિએ ગુસ્સાને કાબૂમાં રાખવો જોઈએ. અમુક સમયે ગુસ્સો જરૂરી છે પણ તેની માત્રા પણ વધવી ન જોઈએ અને સમય પણ વધવો ન જોઈએ. આપણી ભૂલ હોય ત્યાં વિનમ્રતા પૂર્વક જાતને હારિને ભૂલ સ્વીકારતા ખચકાઈયે નહીં.

(વધુ આવતા અંકે)

ગૌરીવ્રત અને વિજ્ઞાન

કુવરબેન જે.દેસાઈ
અંગ્રેજી પ્રાથમિક શિક્ષક

ગૌરીવ્રતને લઈને આધુનિક યુગમાં ઘણી ઉપેક્ષાઓ જોવા મળે છે. જોકે ગામડાઓમાં હજી પણ નાની-નાની બાલિકાઓ સોળે શણગારે સજી પૂજા કરવા જતી જોવા મળે. શું આપણને પ્રશ્ન થાય કે ગૌરીવ્રત કેમ ? મીઠા વગરનું શા માટે ખાવું ?

આપણા ઋષિમુનિઓએ અકારણ , અમથું , અમસ્તું કશું જ આપ્યું નથી. જે જે આપ્યું છે તેની સાથે વિજ્ઞાન જોડાયેલું જ હોય છે. આ ગૌરી વ્રતના વિવિધ પાસા ઓ જોઈએ.

** Health :-

આજના યુગમાં દીકરીને મીઠા વગરનું ખવડાવવામાં આપણને અત્યાચાર લાગે છે પરંતુ તેના અનેક ફાયદાઓ છે. જેમ કે ચોમાસામાં ઝેરી જીવ જંતુનો ઉપદ્રવ રહેતો અને જો મીઠું ન ખાઈએ થોડા દિવસ એટલે ઝેરનો પ્રતિકાર કરવાની ક્ષમતા વધી જાય તેથી જ આ વ્રત ચોમાસામાં આવે છે.

ઉપરાંત આગળ જતાં થાઈરોઈડ , બી.પી., જેવી તકલીફો સર્જતી નથી. થાઈરોઈડ ગ્લેન્ડને વર્ષમાં પાંચ દિવસ આરામ મળતા ફરી સારી રીતે કામ કરે છે. સ્ત્રીઓના શરીરનું ઓજસ જળવાઈ રહે છે.

** Mentally and Morally :-

આપણે સહુ જાણીએ છીએ દીકરી ગમે તેટલી Modern હોય પણ અમુક જવાબદારીઓ માંથી તે છુટી શકતી નથી. જેમ કે બાળઉછેર – બાળકની કાળજી. તે સમયે તેને જો ડોક્ટર ઓછા મીઠાનું ખાવાનું કહે તો તે કરી શકે છે. અને હા જાગરણની ટેવના કારણે બાળક માટે ઉજાગરો કરવો પડે તો પણ તેનું મન કેળવાયેલું હોવાથી તે કરી શકે છે.

આ ઉપરાંત પાંચ દિવસ મોળું ખાવાથી તેનામાં સંયમનો ગુણ વિકસે છે. ' ગમે તે પ્રલોભનો આવે , ગમે તેટલા પક્વાન સામે હોય પણ હું મીઠા વગરનું જ ખાઈશ ' આ મક્કમતા આવે છે. ચાલશે, ભાવશે અને ફાવશે ન ખબર પડતા વિકસી જાય છે. જેમ મીઠા વગરનું નથી ભાવતું છતાં ખાઈ લે છે તેમ ક્યારેક અણગમતી પરિસ્થિતિનો પણ સામનો કરી શકે છે.

** Team work :-

બીજી સહેલીઓ સાથે હળીમળીને આ વ્રત કરે છે જેમકે હળીમળીને જાગવું , રમવું , પૂજા કરવી અને ન ખબર પડતા સમરસ થતાં શીખે છે.

** Aesthetically :-

સૌંદર્યલક્ષી દૈષ્ટિ વિકસે છે અ તહેવારોમાં . કુદરતનું સૌંદર્ય જવારામાં નિરખે છે. રોજ મોટા થતાં જુએ, તેની પૂજા , તેને શણગાર , પોતે સાજ – શણગાર સજવાનો શોખ કેળવાય અને આમ સુંદરતા લાવી શકે, જાણી શકે , માણી શકે. આપણે જોઈએ છીએ કે દીકરી સોળે શણગાર સજી પૂજા કરવા જતી હોય તો આપણને પણ લાગે જાણે શક્તિ - સ્વરૂપા.

** આ વ્રત સ્ત્રીને જ કેમ :-

આવનારી પેઢીનું નિર્માણ તેના હાથમાં છે. જો મક્કમ મનની , સંયમવાળી , હળીમળીને કામ કરવા વાળી , સમજદાર , તંદુરસ્ત સ્ત્રીઓ જ તંદુરસ્ત , સંયમિત મનથી મક્કમ પેઢીનું નિર્માણ કરી શકે.

વ્રતના ફાયદા જોઈને વ્રત કરવાનું ન હોય તેમજ તેને અવગણવાનું પણ ન હોય.. આપણા ઋષિઓએ અમૂલ્ય વારસો , તેજસ્વી પરંપરાઓ આપી છે તેને જાણીએ સમજીએ અને તે રસ્તે ચાલીએ તોજ ,

કૃણંતો વિશ્વમ્ આર્યમ્

ની ગર્જના કરવાના અધિકારી છીએ.

શાળા ની પ્રવૃત્તિઓ

ઓનલાઈન શિક્ષણ આપતા
શિક્ષકો તથા તેમનો ઉત્સાહ
વધારતા આચાર્યશ્રી

**ધલા લાંબા સમય બાદ
ઘોરણ -૯ થી ૧૨
ની શાળા
શરૂ**

ઓનલાઇન વફૂત્વ સ્પર્ધામાં ભાગ લેનાર વિદ્યાર્થીઓને પ્રમાણપત્ર વિતરણ